

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **H. S.,** zastoupena JUDr. Irenou Strakovou, advokátkou se sídlem Karlovo náměstí 18, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 8. 2020, č. j. 16 Az 14/2020 – 23,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 8. 2020, č. j. 16 Az 14/2020 – 23, **se ruší.**

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 30. 1. 2020, č. j. OAM-1003/ZA-ZA11-LE32-2019, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 10 200 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám její právní zástupkyně JUDr. Ireny Strakové, advokátky.

Odůvodnění:

I.
Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobou podanou dne 4. 3. 2020 k Městskému soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí ze dne 30. 1. 2020, č. j. OAM-1003/ZA-ZA11-LE32-2019, jímž žalovaný její žádost o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu"), zamítl jako zjevně nedůvodnou.

[2] Ze správního spisu vyplynulo, že žalobkyně podala dne 12. 11. 2019 žádost o udělení mezinárodní ochrany a dne 28. 11. 2019 s ní byl proveden pohovor k této žádosti. Žalobkyně je ukrajinské národnosti, v zemi původu naposledy žila v městě Boryslav ve Lvovské oblasti, kde žijí její dvě dospělé děti z prvního manželství. Nynější manžel žalobkyně žije a pracuje v Praze. Žalobkyně do České republiky přicestovala v roce 2018, dříve jezdila za prací do Polska. O mezinárodní ochranu požádala z toho důvodu, že v České republice žije její manžel, který se zde léčí s Crohnovou chorobou, proto není možné, aby vycestoval do země původu. Vzhledem k tomu, že manžel pracoval v Rusku pro českou společnost, jezdil na Ukrajinu jen na 10 dní a poté na dva měsíce odjel, proto spolu nemohli bydlet, i když byli v té době manželé již 6 let. Žalobkyně by chtěla žít s manželem v České republice a založit s ním rodinu, což se jim nedaří, proto se snaží situaci řešit vyšetřeními na gynekologii. Na Ukrajině sice žijí rodiče žalobkyně, ale její otec je alkoholik a žalobkyně se nemá kam vrátit. V zemi původu neměla žalobkyně žádné problémy se státními orgány. V závěru pohovoru právní zástupkyně žalobkyně sdělila, že hlavním důvodem podání její žádosti o udělení mezinárodní ochrany jsou humanitární důvody, které žalobkyně spatřuje v dlouhodobé závažné situaci (mj. problémy, do kterých se žalobkyně dostala z důvodu neznalosti zákona v oblasti nelegálního zaměstnávání), která se podepsala na jejím psychickém stavu. Na podporu svých tvrzení žalobkyně doložila kopie lékařské zprávy ohledně zdravotního stavu manžela a kopii oddacího listu ze dne 21. 7. 2015. V průběhu správního řízení žalobkyně doložila další lékařskou zprávu týkající se zdravotního stavu manžela ze dne 19. 12. 2019.

[3] V rámci vyjádření k podkladům rozhodnutí žalobkyně prostřednictvím své právní zástupkyně doložila zprávu z psychologického poradenství ze dne 3. 1. 2020, podle níž tehdejší psychický stav žalobkyně bylo možné označit za posttraumatickou stresovou poruchu, přičemž její psychický stav by se stabilizoval, kdyby nemusela čelit traumatizujícím stresorům, jako je riziko vyhoštění a s tím spojené odloučení od manžela.

[4] Zmiňovaným rozhodnutím ze dne 30. 1. 2020, č. j. OAM-1003/ZA-ZA11-LE32-2019, žalovaný zamítl žádost žalobkyně dle § 16 odst. 2 zákona o azylu jako zjevně nedůvodnou. V odůvodnění rozhodnutí konstatoval, že nezpochybňuje zdravotní stav manžela žalobkyně ani existenci jejich manželství, výše uvedené dokumenty však nezahrnul mezi podklady pro vydání rozhodnutí, neboť nemohou být relevantní pro posouzení žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany. Ani žalobkyní doloženou zprávu z psychologického poradenství žalovaný nepovažoval za podklad pro vydání rozhodnutí, jelikož se dle něj nejedná o lékařskou zprávu dokumentující zdravotní stav žalobkyně. I doporučení psycholožky však svědčí o tom, že se nejedná o natolik vážný stav, aby vyžadoval lékařskou intervenci. Stejně tak tato zpráva nedokládá, že by v případě žalobkyně nebylo možné pokládat Ukrajinu za bezpečnou zemi původu. Žalovaný při posuzování žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany vyšel z toho, že Ukrajina v době jeho rozhodování byla (s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů) tzv. bezpečnou zemí původu ve smyslu § 2

odst. 1 písm. k) zákona o azylu, přičemž žalobkyně neprokázala, že Ukrajinu v jejím případě nelze za bezpečnou zemi původu považovat. Žalovaný proto shledal naplnění podmínek pro aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu a žádost žalobkyně zamítl jako zjevně nedůvodnou.

[5] Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu, kterou městský soud rozsudkem ze dne 17. 8. 2020, č. j. 16 Az 14/2020 – 23, zamítl. Městský soud předně konstatoval, že žalovaný adekvátně vyhodnotil skutkový stav věci, zabýval se všemi tvrzeními žalobkyně a rovněž sám zjišťoval veškeré potřebné skutečnosti. Žalovaný své závěry ve smyslu § 68 odst. 3 správního řádu srozumitelně a přezkoumatelně odůvodnil. Městský soud dále konstatoval, že aby se žalovaný mohl zabývat posouzením toho, zda jsou splněny podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, což bylo jádrem žalobních námitek, musela by být žádost žalobkyně posuzována meritorně. Městský soud se proto následně zabýval otázkou, zda se žalovaný dopustil pochybení, pokud žádost žalobkyně posoudil jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 2 zákona o azylu.

[6] Městský soud konstatoval, že žalovaný vyšel z toho, že dle § 2 bodu 24 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců (dále jen „vyhláška č. 328/2015 Sb.“), Česká republika v době vydání jeho rozhodnutí považovala Ukrajinu, s výjimkou poloostrova Krym anektovaného Ruskou federací a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů, za bezpečnou zemi původu. Žalovaný si pro posouzení politické a bezpečnostní situace na Ukrajině opatřil podklady, na jejichž základě dospěl k závěru, že Ukrajina byla bezpečnou zemí se stabilním demokratickým parlamentním zřízením a pluralitním systémem. Žalobkyně pochází z oblasti, která byla plně pod kontrolou ukrajinské vlády, nebyla dotčena válečným konfliktem tehdy probíhajícím na východu země, nevztahovala se tedy na ni výjimka definovaná v uvedené vyhlášce a návrat žalobkyně do země původu by tak byl zcela bezpečný. Městský soud žádné pochybení žalovaného v tomto směru neshledal. Žalobkyně v průběhu správního řízení neuvedla žádnou skutečnost, která by byť směřovala k tomu, že Ukrajinu nepovažuje za bezpečnou zemi, a výslovně potvrdila, že nikdy žádné problémy s ukrajinskými státními orgány neměla. Žalovaný proto správně postupoval podle § 16 odst. 2 zákona o azylu a její žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou. Žalobkyně ani v žalobě závěr žalovaného o tom, že i v jejím případě je Ukrajina bezpečnou zemí, nerozporovala.

[7] Městský soud uzavřel, že z důvodu aplikace § 16 odst. 2 zákona o azylu nemusel žalovaný v souladu s § 16 odst. 3 zákona o azylu posuzovat, zda existují jednotlivé důvody pro udělení mezinárodní ochrany, a to ani namítané důvody pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu. Městský soud zdůraznil, že žalobkyně může k legalizaci svého dalšího pobytu na území České republiky využít instituty, které poskytuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).

II.
Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[8] Žalobkyně (stěžovatelka) napadla rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodů, které lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Má za to, že kasační stížnost je přijatelná ve smyslu § 104a s. ř. s., neboť svým významem přesahuje její vlastní zájmy.

[9] Stěžovatelka v prvé řadě namítá, že se městský soud nedostatečně zabýval konkrétní situací stěžovatelky, ale pouze převzal argumentaci žalovaného. Rozhodnutí městského soudu je podle ní nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů rozhodnutí.

[10] Stěžovatelka je přesvědčena, že městský soud její situaci posoudil jednostranně bez širších souvislostí a možných dopadů především na její psychické zdraví. Městský soud nedostatečně zhodnotil důvody žádosti stěžovatelky, jelikož z pohledu svého psychického stavu, který se rozvinul v posttraumatickou stresovou poruchu, považuje stěžovatelka za jedinou bezpečnou zemi Českou republiku, kde pobývá její manžel. Stěžovatelka se navíc považuje za osobu zranitelnou ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu. Podáním žádosti o mezinárodní ochranu stěžovatelka nechtěla obcházet zákon o pobytu cizinců, ale žádost podala z důvodu stresu, který vyvolalo jí uložené správní vyhoštění.

[11] Stěžovatelka dále namítá, že se obává života, který by ji na Ukrajině čekal, neboť její otec je velmi těžký alkoholik. V zemi původu stěžovatelka nemá žádné zázemí, nemá tam práci, žádnou oporu ani osoby jí blízké, na které by se mohla obrátit se žádostí o pomoc. Stěžovatelka také uvedla, že se s manželem snaží o dítě, ale vzhledem k jeho donedávna neléčené nemoci, stresu a dlouhodobému odloučení se jim to nedaří, proto jsou pacienty kliniky, která se zaměřuje mj. na léčbu a diagnostiku neplodnosti. Stěžovatelka následně s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2006, č. j. 2 Azs 75/2005 – 75 (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), konstatovala, že městský soud nesprávně aproboval závěr žalovaného a zúžil její důvody pro udělení humanitárního azylu na pouhé konstatování, že stěžovatelka neuvedla žádný relevantní důvod své žádosti, pouze to, že nechce být odloučena od manžela.

[12] Vzhledem k uvedenému stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

[13] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost kasačních námitek, neboť je přesvědčen o tom, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem o azylu i správním řádem. Žalovaný konstatoval, že tvrzení stěžovatelky nelze řadit mezi azylově relevantní důvody, a zdůraznil, že mezinárodní ochrana je výjimečným institutem a nelze ji proto užívat ke snaze legalizovat si pobyt na území České republiky. Stěžovatelka výslovně uvedla, že v zemi původu žádné problémy neměla. Žalovaný se domnívá, že dostatečně zjistil skutkový stav a jelikož byla žádost stěžovatelky zamítnuta jako zjevně nedůvodná, jednoznačně odmítl všechny stěžovatelkou přednesené námitky. Žalovaný se ztotožnil s rozsudkem městského soudu a navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost pro nepřijatelnost odmítl, případně aby ji zamítl.

III.
Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[14] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastnicí řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátkou (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[15] Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

[16] Nejvyšší správní soud ovšem v rozsudku ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021 - 49, uvedl, že výklad provedený ve shora citovaném usnesení není plně využitelný, zvažuje-li Nejvyšší správní soud, zda je třeba výjimečně prolomit pravidla stanovená v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. a přihlédnout při posuzování kasační stížnosti ke skutečnostem, které nastaly až po vydání rozhodnutí krajského (městského) soudu, aby bylo zajištěno dodržení norem požívajících aplikační přednost ve smyslu čl. 10 Ústavy, jimiž ve věcech mezinárodní ochrany budou zejména čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, resp. zásada *non-refoulement*. V těchto případech je třeba se s otázkou, zda je prolomení namístě, věcně vypořádat buď v rámci hodnocení přijatelnosti (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017 – 30), nebo shledat přijatelnost kasační stížnosti a uvedené otázce se věnovat v rámci meritorního přezkumu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2021, č. j. 2 Azs 214/2020 – 46). Také při aplikaci § 104a s. ř. s. je totiž třeba postupovat tak, aby byly dodrženy mezinárodní závazky České republiky plynoucí z čl. 2 a 3 Úmluvy a zásady *non-refoulement* (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 – 32, nebo ze dne 14. 4. 2022, č. j. 5 Azs 212/2020 – 44).

[17] V nyní posuzované věci Nejvyšší správní soud shledal, že je nezbytné přihlédnout ke skutečnostem, k nimž došlo až po vydání rozhodnutí městského soudu, a že ve světle těchto skutečností je kasační stížnost přijatelná.

[18] Skutečnost, že na Ukrajině došlo ke zcela zásadní změně situace způsobené invazí ozbrojených sil Ruské federace, která byla zahájena dne 24. 2. 2022 a která vyvolala brutální válečný konflikt, v jehož důsledku na Ukrajině denně umírají civilisté a do Evropy z této země proudí miliony válečných uprchlíků (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31), je k okamžiku rozhodování Nejvyššího správního soudu všeobecně známou skutečností, kterou není třeba prokazovat.

[19] V době rozhodování městského soudu, tj. dne 17. 8. 2020, však situace na Ukrajině nebyla takto vyhrocena a nedalo se hovořit o ozbrojeném konfliktu, který by zasahoval celé její území. Otázkou, zda a za jakých okolností má Nejvyšší správní soud povinnost vzít v potaz válku na Ukrajině, která vypukla během řízení o kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany, se Nejvyšší správní soud zabýval v již zmíněném v rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31, v němž konstatoval:

„*Základním pravidlem rozhodování správních soudů je přezkum rozhodnutí správního orgánu na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Citované pravidlo odráží přezkumný charakter správního soudnictví. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.) správní soudy posuzují to, zda správní orgán na základě skutečností, v té době existujících a řádně a v potřebném rozsahu zjištěných, a na základě právního stavu platného v době jeho rozhodování rozhodl po právu. Rozhodování soudu není dalším stupněm správního řízení.*

Z tohoto obecného pravidla však existují výjimky, vyžadované ústavním pořádkem, mezinárodním právem či právem EU, a to i v situaci pozdějších změn skutkového stavu. K prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. však soudy přistupují s obezřetností (srov. k tomu obecně rozsudek ze dne 9. 9. 2020, čj. 6 Afs 176/2019-31, body 20 až 24).

Jedna z těchto výjimek plyne z práva EU, konkrétně ze směrnice 2013/32/EU (tzv. procedurální směrnice). Podle čl. 4[6] odst. 3 směrnice platí, že členské státy zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně. Tento požadavek práva EU je tedy přímo použitelný na řízení před krajským soudem, nestanoví však povinnost zajistit stejný procesní komfort též pro řízení před NSS [srov. k tomu např. rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, čj. 10 Azs 194/2015-32, body 22 až 24, nález ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16 (N 66/81 SbNU 153), body 24 až 35, případně rozsudek NSS ze dne 19. 10. 2021, čj. 1 Azs 292/2021-51, body 28 až 30].*

Další výjimky plynou z práva na život a ochranu zdraví člověka, chráněných ústavou i mezinárodním právem (např. v čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Rozšířený senát k tomu již před jedenácti lety poznamenal, že soud nemůže přehlédnout (bez ohledu na obsah žaloby či kasační stížnosti), pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce

* Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, Úř. věst. L 180, 29. 6. 2013, s. 60-95

před hrozící vážnou újmou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. Pokud má tedy například soud k dispozici poznatky o tom, že žadateli je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady non-refoulement a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být vůbec výslovně namítána (usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, čj. 7 Azs 79/2009-84, č. 2288/2011 Sb. NSS, bod 23).

Podobně i novější judikatura uvádí, že soud včetně NSS bude povinen prolomit pravidlo stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s. z důvodu možného porušení Úmluvy pouze ve výjimečných případech (v rozsudku ze dne 4. 2. 2013, čj. 8 Azs 27/2012-65, bylo konkrétně v sázce právo na respektování rodinného a soukromého života dle čl. 8 Úmluvy). A to tehdy, pokud (1) stěžovatel v řízení před soudem uvede skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu, (2) tyto skutečnosti nebyly bez vlastního zavinění stěžovatele předmětem zkoumání správního orgánu, (3) zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany, a (4) soud neshledá dostatečné záruky, že tyto nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny v novém správním řízení (...).

Jistě i v nynější věci by bylo možné stěžovatele odkázat na to, aby podal novou žádost o mezinárodní ochranu. V sázce je však, na rozdíl od věci 8 Azs 27/2012, ochrana života stěžovatele, nikoli „jen" ochrana rodinného a soukromého života. Azylový příběh stěžovatele nezakládá na první pohled žádost zjevně nedůvodnou. Nynější situace na Ukrajině je nadto, jak již NSS podotkl výše, bezprecedentní. Nedá se srovnávat s ničím, čemu doposavad azylová judikatura NSS čelila. Na Ukrajině probíhají intenzivní boje, milióny ukrajinských uprchlíků již dorazily do Evropy či jsou na cestě. Rovněž české orgány řeší potřeby velkého množství uprchlíků z Ukrajiny, zajišťují jejich pobytový titul a otázky související. Právě proto také vláda dne 2. 3. 2022 přijala – z důvodu nutnosti reagovat na migrační vlnu velkého rozsahu – usnesení o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky (č. 43/2022 Sb.). O dva dny později přijala Rada EU rozhodnutí 2022/382, kterým stanovila, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny a zavedla jejich dočasnou ochranu.[**]

Za této specifické situace není namístě odkazovat stěžovatele na možnost podat si novou žádost o mezinárodní ochranu. (...)"

[20] Nejvyšší správní soud dospěl v souladu se svými dalšími nedávnými rozhodnutími (viz rozsudky ze dne 25. 3. 2022, č. j. 8 Azs 336/2021 – 33, ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 – 31, ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 – 32, ze dne 8. 4. 2022, č. j. 5 Azs 86/2021 – 33, ze dne 14. 4. 2022, č. j. 5 Azs 212/2020 – 44, ze dne 22. 4. 2022, č. j. 5 Azs 218/2020 – 28 a č. j. 5 Azs 227/2020 – 52) k závěru, že ani v nyní posuzované věci není vzhledem k bezprecedentní situaci na Ukrajině namístě stěžovatelku odkázat na možnost podat novou žádost o udělení mezinárodní ochrany či na využití institutu dočasné ochrany ve smyslu zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí

[**] Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana. Úř. věst. L 71, 4. 3. 2022, s. 1-6

vojsk Ruské federace, u něhož navíc nelze předjímat, že se bude i na stěžovatelku, která na území ČR přicestovala dlouho před 24. 2. 2022, skutečně vztahovat.

[21] V nyní posuzované věci žalovaný zamítl žádost stěžovatelky jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, jelikož Ukrajina byla s účinností ode dne 23. 3. 2019, s výjimkou území tehdy kontrolovaných Ruskou federací, resp. proruskými separatisty, zařazena na seznam tzv. bezpečných zemí původu obsažený ve vyhlášce č. 328/2015 Sb. Jak již však konstatoval Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31, od 24. 2. 2022 již Ukrajina bezpečnou zemí původu není a danou vyhlášku již nelze nadále ve vztahu k Ukrajině použít. Byť se ukrajinským ozbrojeným silám od té doby podařilo z Kyjevské, Černihivské a Sumské oblasti invazní vojska Ruské federace vytlačit a odhalit tak rozsah zcela mimořádné devastace těchto území, včetně nespočetných obětí nejen bojových operací, ale i vražd, mučení a dalších zločinů spáchaných příslušníky invazních vojsk na místním civilním obyvatelstvu, boje na východě a jihu země pokračují se zesilující intenzitou. Ani střední a západní část Ukrajiny nezůstala válkou nedotčena, byť zde prozatím přímé pozemní ozbrojené střety neprobíhají, nicméně řada míst v těchto oblastech se stává cílem ruských raketových či leteckých útoků, které si již rovněž vyžádaly oběti i z řad civilního obyvatelstva. To se týká i Lvovské oblasti, ze které pochází stěžovatelka.

[22] S ohledem na zásadní změnu bezpečnostní situace v zemi původu bude nyní povinností žalovaného, aby se žádostí stěžovatelky meritorně zabýval, jelikož není nadále na místě, aby postupoval podle § 16 odst. 2 zákona o azylu vzhledem k tomu, že Ukrajinu již nelze považovat za bezpečnou zemi původu. Je třeba, aby se žalovaný vzhledem k aktuální bezpečnostní situaci v zemi původu stěžovatelky zabýval především podmínkami pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. c) zákona o azylu, vedle toho také stěžovatelkou uváděnými důvody pro udělení humanitárního azylu a bude rovněž nezbytné posoudit i možné důvody pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu z pohledu osobních a rodinných vazeb stěžovatelky na území ČR, jelikož stěžovatelka ani její manžel v současných podmínkách nemohou realizovat svůj soukromý a rodinný život v zemi původu.

[23] Nejvyšší správní soud uzavírá, že je na žalovaném, aby znovu posoudil žádost stěžovatelky ve světle aktuální situace na Ukrajině a z ní vyplývajících důsledků a rovněž i z hlediska veškerých dosud nastalých rozhodných skutečností, které by mohly odůvodňovat udělení mezinárodní ochrany.

IV.
Závěr a náklady řízení

[24] Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů v souladu s § 110 odst. 1 a 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. zrušil rozsudek městského soudu i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný, jak již bylo uvedeno, postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v tomto rozsudku Nejvyššího správního soudu [§ 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.].

[25] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o

kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (městským) soudem. Náklady řízení tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud tak rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatelka byla na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci úspěšná, má tedy vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů.

[26] Stěžovatelka ovšem byla ve smyslu § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v relevantním znění, osvobozena od placení soudního poplatku v řízení o žalobě i o kasační stížnosti a ani nedoložila, že by jí v souvislosti s těmito řízeními vznikly jiné náklady, s výjimkou nákladů na její zastoupení. V řízení před městským soudem i před Nejvyšším správním soudem byla totiž zastoupena advokátkou JUDr. Irenou Strakovou, takže jí náleží náhrada nákladů spojených s tímto zastoupením; pro určení její výše se použije v souladu s § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“).

[27] Náklady stěžovatelky spočívají v částce odpovídající odměně advokátce ve výši 3 x 3 100 Kč za tři úkony právní služby, tj. převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby a podání kasační stížnosti [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu], a dále v paušální náhradě hotových výdajů advokátky ve výši 3 x 300 Kč za tyto úkony (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy přísluší stěžovatelce náhrada nákladů řízení ve výši 10 200 Kč. K její úhradě stanovil Nejvyšší správní soud žalovanému přiměřenou lhůtu.

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 29. dubna 2022

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu